

עונת ההמלטה והשפעתה על התנובה

בתקופת החליבה שהיתה ארוכה מהרגיל. התנובה הממוצעת להמלטות חורף ואביב היא 5250 ק"ג (הממוצע ליום חליבה — 17 ק"ג). ההפרש בין תנובות מהמלטות קיץ לבין אלה של החורף מגיע ל-350 ק"ג. לטובת המלטות חורף; בתנובה היוֹר מית משך תקופת החליבה מתבטא הפרש זה ב־1.2 ק"ג בערך. ההפרש המכסימלי בין התנובות של חודשי השנה השונים הוא 718 ק"ג והוא מופיע בין תנובות אוגוסט לתנובות דצמבר (לטובת דצמבר כאמור).

סיכומי תקופות החליבה של עדר מורע לפי חודשי ההמלטה במשך 10 שנים (1944—1954)

חודש ההמלטה	מס' התקופות	ממוצע לתקופה	מס' ימי חליבה	ממוצע ליום חליבה
אוקטובר	59	4834	301	16.—
נובמבר	53	5307	308	17.2
דצמבר	42	5436	317	17.5
ינואר	61	5135	293	17.4
פברואר	61	5273	311	16.9
מרץ	55	5242	306	17.—
אפריל	55	5098	309	16.1
מאי	60	5213	331	16.—
יוני	46	4994	315	15.9
יולי	61	4926	318	15.4
אוגוסט	58	4717	308	15.3
ספטמבר	69	4843	307	15.7

מהטבלה אנו למדים שתנובות החלב שהושגו מהמלטות הקיץ והסתיו (יוני—אוקטובר) הן הנִר מוכות ביותר וחודש אוגוסט הוא הגרוע שבכל חודשי השנה.

ברור לי שאין להסיק מסקנות מרחיקות לכת מסקירה זו; המספרים אינם רבים ביותר ואין כל ספק שתופעות מקריות שונות עלולות להשפיע על התוצאות. כן גם לא הובאו בחשבון בסקירה זו תנאי ההזנה בעונות השנה השונות; ויתכן שעם שיפור ההזנה בעונת הקיץ ע"י מרעה משר (סוף בעמוד 32)

בספר העדר שלנו, המתנהל ברציפות משך 20 שנה, הצטבר חומר עובדתי רב על תנובות החלב של הפרות לדורותיהן. הגיע הזמן לרכז את החומר הזה, לנתח את העובדות ולהסיק את המסקנות שתוכלנה לסייע בידנו להגביר את תנובת החלב ולנצל ביתר יעילות את הבהמות שברשותנו.

ידוע הדבר שעקב הביות והטיפול השיטתי נשתנו בבקר תופעות פיזיולוגיות טבעיות, כגון ההתייחסות ועוד, ואין הן צמודות עוד לעונות מסוימות בשנה. הפרה מסוגלת להתייחס, להת־עבר ולהניב חלב בכל ימות השנה. הדרישה לחלב טרי במשך כל השנה וכן אפשרויות ייצור ושימור מספוא עסיסי במשך כל השנה, גם זה סייע במידת־מה לשינויים שחלו בתופעות החיים של הפרה. אולם הבוקרים נוכחו יחד עם זה שפרה הממליטה בחודשים הנוחים מבחינה אקלימית מסוגלה להניב כמות חלב רבה יותר.

ניסיתי לאסוף חומר על תנובות החלב של הפרות ומיינתי את הנתונים בהתאם לחודשי ההמלטה; ברצוני היה לברר באיזו מידה נכונה הדעה הנפוצה בציבור הבוקרים שפרה הממליטה בחורף מניבה כ־1000 ליטר יותר מזו הממליטה בקיץ. ואם יתגלה מניתוח החומר איזה הם החור דשים המתאימים ביותר להמלטות נשתדל לכוון במידה האפשרית את רוב ההמלטות לחודשים אלה.

הסיכומים הניתנים להלן כוללים את כל תקור פות החליבה המלאות של פרות שהמליטו במורע בעשר השנים האחרונות. הוכנסו לסיכומים האלה תקופות החליבה מכל הגילים, חוץ מתקופת הח־ליבה הראשונה (של המבכירות).

התנובה הממוצעת מהמלטות קיץ נעה סביב 4870 ק"ג (15.5 ק"ג חלב ליום חליבה). מהמלטות החורף הושגו תנובות החלב הגבוהות ביותר וחודש דצמבר נתגלה כהולך בראש. בתנובות מהמלטות ינואר מסתמנת ירידה מסויימת, אולם ניתן להסביר זאת בתקופת החליבה הקצרה יותר של הפרות שהמליטו בחודש זה. כן גם ניתן להסביר את עליית התנובה של המלטות מאי

ניסויים בהשבת המרעה הזרוע

3. שיטות זריעה של תלתן וזון לרעיית חורף במרעה קיים.
חלקת המרעה הנסיונית היתה בת־שנתיים. הזריעה בוצעה לפי שתי שיטות:
א. פיזור הזרעים וכיסוי במשדדה קלה;
ב. עיבוד קודם לזריעה בדיסק־מטעים, זריעה בפיזור ואחרי זה כיסוי במשדדה קלה.
חלקת המרעה נוקתה קודם לכן מקמה ע"י קציר ורעייה עד תום.
תערובת הזרעים לדונם צורפה מ־3 ק"ג תלתן, 3 ק"ג זון ווסטרוואלדי, 2 ק"ג שיבולת־שועל (מולגה).
מסקנות הניסוי הזה היו:
1. אחוז התלתן והזון היה גבוה יותר בחלקות שנזרעו אחרי עיבוד בדיסק;
2. הבדלי היבולים בין החלקות השונות לא היו מובהקים;
3. אחוז הזון בכל רעייה ובכל נוסחה של הניסוי היה נמוך באופן יחסי.
4. השפעת מועדי הקציר על יבולי מרעה השלחין חלקת הניסיון היתה בת $2\frac{1}{2}$ שנה; היו קוצ־רים בה בהפסקות של שבוע, שבועיים, 3 שבועות ו־4 שבועות. הניסוי נמשך 84 ימים, מתחילת אפריל עד סוף יוני. המסקנות הן:
1. היבול עלה במידה שההפסקות בין קציר לקציר נתארכו יותר, והגיע לשיאו לאחר הפסקות של 3 שבועות.
2. אחוז התומר היבש במספוא הירוק מהקציר־רים השונים היה כמעט שווה בכל הנוסחאות שנוסו.
3. במידה שההפסקה בין קציר לקציר היתה ארוכה יותר נשתמרה האספסת במצב טוב יותר.
4. במחזורים תכופים יותר של הקצירים עלה באופן ניכר אחוז הדגנים הקיציים בשטח המרעה.
- בחות הנסיונות בנווה־יער עורכים ניסויים שונים במרעה הזרוע; הננו מביאים לידיעת הבוקרים אלו סיכומים הקדמיים, כפי שפורסמו על ידי התחנה לחקר החקלאות.
1. קביעת כושר הכלכול של מרעה שלחין הוחל בניסוי ב־19 באפריל 1955 והוא נמשך עד 20 ביוני. על חלקה בת 24 ד' רעו בממוצע יומי 32,8 ראשי בקר. תוספת המשקל הממוצעת ליום ולראש הגיעה ל־620 גרם; לפי זה אפשר לאמד את התצרוכת היומית לראש ב־4,5 יחידות מזון והיבול לדונם במשך שני חודשי הרעייה — 387 יחידות מזון.
בחלקת הניסיון היו קוצרים לפני כל רעייה לצורך קביעת היבול ע"י שקילה ולפי זה יצא שכל דונם הניב כ־3200 ק"ג מספוא ירוק במשך תקופת הניסיון. מחזור הרעייה היה 28 יום וההשקאות ניתנו בהפסקות של 10—12 יום.
2. השפעת דשנים על מרעה תלתן־לאדינו.
חלקת־מרעה בת שנתיים דושנה בזרחן ואש־לגן לפי צירופים שונים. תוצאות הניסויים האלה סוכמו כדלקמן:
א. הדישון בזרחן הגביר את היבול ב־23%.
ב. הדישון באשלגן הפחית של היבול ב־16%.
בין שניתן לבדו ובין שצורף לזרחן.

(סוף מעמוד 31)

בה, מספוא עשיר יותר בחלבון וכדומה, וכן עם שינוי תנאי הטיפול והדיור (סככות) יחולו גם שינויים בתנובות שמהמלטות הקיץ. ובכל זאת הנני נוטה להציע כבר עכשיו שנכוון את מרבית ההמלטות לעונות החורף והאביב ושמנע ככל האפשר המלטות באוגוסט, שכידוע נחשב כחודש הבלתי מתאים בכל אזורי הארץ השונים.

אלי סמסון, מורע